

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИТОРИКА»

Спеціальність:	D3 Менеджмент
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Менеджмент

Яготин 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Риторика
Шифр та назва спеціальності	D3 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: Семінарські заняття: Самостійна робота студентів:
Терміни вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Чорноштан Євгеній Валерійович	
Науковий ступінь	<i>Кандидат політичних наук</i>
Вчене звання	---
Посада	<i>доцент кафедри соціальної роботи</i>
Дисципліни, які викладає НПП	<i>«Філософія», «Соціальна інфраструктура міста», «Соціальна девіантна поведінка», «Персонологія»</i>
Напрями наукових досліджень	<i>Історія філософії, політологія, історія православної церкви.</i>
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
E-mail:	yahotynmaup@gmail.com
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://yahotyn.maup.com.ua/institut/kafedri/kafedra-socialnoyi-rozumno-pedagogichnij-sklad-kafedri.htm

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Риторика» призначена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти незалежно від спеціальності та спрямована на формування культури усного й писемного мовлення, навичок ефективної комунікації та публічного виступу.

Курс формує системне уявлення про риторику як науку і мистецтво переконливого мовлення, важливий інструмент професійної, суспільної та міжособистісної взаємодії. Розглядаються теоретичні засади класичної та сучасної риторики, види й жанри публічного мовлення, закони аргументації, мовленнєвий вплив, етичні та психологічні аспекти комунікації. Значна увага приділяється техніці мовлення, структурі виступу, невербальній комунікації, роботі з аудиторією, а також розвитку ораторської майстерності в умовах сучасного інформаційного середовища.

Предметом дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок ефективного, логічно вибудованого та переконливого мовлення у різних комунікативних ситуаціях.

Метою дисципліни є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних умінь з риторики, необхідних для підготовки та виголошення публічних виступів, аргументованого відстоювання власної позиції, ведення професійного діалогу та успішної комунікації в академічному й професійному середовищі.

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити сутність риторики як науки та мистецтва мовлення;
- сформувати розуміння законів і принципів ефективної комунікації;
- опанувати основи класичної та сучасної риторики;
- навчити будувати логічно структуровані та аргументовані виступи;
- сформувати навички усного й писемного переконливого мовлення;
- розвинути вміння прац
- ювати з аудиторією та управляти комунікативною взаємодією;
- ознайомити з прийомами мовленнєвого впливу, аргументації та контраргументації;
- сформувати культуру мовлення, навички самопрезентації та публічного виступу.
- рішень.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни спирається на знання та навички, сформовані під час опанування компонентів магістерської підготовки, зокрема: «Сучасна українська мова», «Основи академічного письма», «Академічні студії».

Постреквізити навчальної дисципліни. Компетентності, набуті під час опанування дисципліни «Риторика», сприяють успішному вивченню здобувачами вищої освіти цілої низки інших навчальних дисциплін, спрямованих на формування професійних знань і умінь: «Лідерство та комунікації», «Основи управління бізнесом».

Зміст навчальної дисципліни (денна форма навчання)

№	Назва теми	Методи навчання/методи оцінювання
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи риторики		
Тема 1.	Риторика як наука і мистецтво переконливого мовлення	Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; аналітичний метод; синтетичний метод; практичний (робота з економічними моделями, статистичними даними, графіками); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз економічних ситуацій; дискусії, дебати; мозковий штурм; ситуативне моделювання; відпрацювання навичок моделювання); кейс-метод (аналіз реальних економічних ситуацій, пошук проблем, пропозиція рішень, побудова моделей); моделювання професійної діяльності (побудова економічних моделей, прогнозування, сценарне моделювання). Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, аналітичні завдання, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність, завдання на аналіз даних і моделей); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань; оцінювання проєктних та лабораторних робіт (моделювання економічних процесів, прогнозування).
Тема 2.	Історія розвитку риторики: від античності до сучасності	

Тема 3.	Основні закони, принципи та категорії риторики	
Змістовий модуль 2. Структура та техніка публічного мовлення		
Тема 4.	Риторичний канон: інвенція, диспозиція, елокуція	
Тема 5.	Аргументація, доказ і контраргументація	
Тема 6.	Мовна культура, стилістика та етика мовлення	
Змістовий модуль 3. Практика риторичної діяльності		
Тема 7.	Невербальна комунікація та техніка мовлення	
Тема 8.	Робота з аудиторією та управління увагою	
Тема 9.	Види та жанри публічних виступів (академічні, ділові, суспільно-політичні)	
Тема 10.	Самопрезентація та риторика в професійній діяльності	
Модульна контрольна робота		
Форма контролю: залік		

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на **поточний** та **підсумковий (семестровий)**.

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних і семінарських занять. Його метою є систематична перевірка:

- розуміння та засвоєння теоретичних основ економічних процесів;
- уміння застосовувати знання для побудови моделей та аналізу економічних даних;
- навичок діагностики та прогнозування економічних процесів;
- використання спеціалізованого програмного забезпечення для моделювання та обробки статистичних даних.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступи та презентації з аналізу економічних процесів;
- усні доповіді з розбору економічних кейсів;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях та активність під час обговорень;
- участь у дискусіях, мозковому штурмі, інтерактивних формах заняття;
- аналіз економічних даних, статистичних показників, економіко-математичних моделей;
- письмові завдання (контрольні роботи, тестові завдання, аналітичні та реферативні роботи);
- підготовка конспектів, тез, аналітичних записок;
- самостійне опрацювання тем дисципліни та матеріалів лекцій.

Методи поточного контролю:

- усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення);
- письмовий контроль (контрольна робота, аналітичний звіт, реферат, виконання завдань на побудову моделей або обробку статистики);

- комбінований контроль (усне та письмове поєднання для оцінки розуміння та практичних навичок);
- презентація самостійної роботи або кейс-аналізу;
- спостереження за активністю та участю у практичних заняттях;
- тестовий контроль (закриті та відкриті завдання, аналіз графіків і моделей);
- робота з проблемними ситуаціями (аналітичні кейси, сценарне моделювання економічних процесів).

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань										Підсумковий контроль		Загальна кількість балів
											Модульна контрольна робота	Залік**	
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20*	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Риторика»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;

- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«А» - 18-20 балів;

«В» - 16-17 балів;

«С» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Риторика» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Риторика» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;

- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Риторика» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації.

Основна (базова):

1. Антична риторика / упоряд. М. Л. Гаспаров. Київ : Основи, 2021. 432 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : навч. посіб. Київ : Академія, 2022. 344 с.
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. 3-тє вид., доповн. Київ : Богдан, 2018. 376 с.
4. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2023. 311 с.
5. Пентиліук М. І. Культура мовлення і стилістика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 256 с.
6. Сагач Г. М. Риторика : навч. посіб. Київ : Либідь, 2019. 384 с.

Додаткова література

7. Аристотель. Риторика / пер. з давньогрец. Київ : Основи, 2023. 256 с.
8. Квінтіліан М. Ф. Виховання оратора. Київ : Юніверс, 2021. 512 с.
9. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Київ : Академія, 2021.
10. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ : Рефл-бук, 2018. 368 с.
11. Чміль Г. П. Комунікативна культура особистості. Київ : Наукова думка, 2024. 292 с.

Нормативно-правові та довідкові джерела

12. Український правопис. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
13. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка.